

ประเพณี

ตักบาตรพระร้อย

วิธวัฒน์ วงศ์สุปไทย

๑. เป็นหมู่บ้านใหญ่ ลักษณะของชุมชนจะเป็นหมู่บ้านใหญ่ มีการตั้งบ้านเรือนกันอย่างหนาแน่น ค่อนข้างจะเบียดเสียดกันตั้งแต่ริมฝั่งแม่น้ำจนกระทั่งลึกเข้าไปบนฝั่ง บ้านที่ปลูกจะมีชายคาใกล้ชิดติดกัน มีทางเดินแคบๆ ซึ่งใช้ร่วมกัน เป็นทางเดินเท้า ทะลุกันตลอดหมู่บ้าน คดโค้งไปตามชายคาบ้าน ทางเดินแต่โบราณมักปูด้วยอิฐขนาด

บ้านท้ายเกาะใหญ่ หมู่บ้านมอญริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

บานประเพณีของชาวไทยเชื้อสายมอญโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีนั้นมีอยู่ไม่น้อย และยังคงอนุรักษ์สืบต่อกันมาอย่างเคร่งครัดจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน ในบรรดาประเพณีที่น่าสนใจเหล่านั้น มี "ประเพณี ตักบาตรพระร้อย" รวมอยู่ด้วย

ก่อนที่จะได้นำเรื่องราวของประเพณีตักบาตรพระร้อยมาเสนอ จะขอเล่าเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวมอญในประเทศไทยสู่กันฟัง เพื่อเป็นการปูพื้นก่อนเข้าสู่เรื่องราวน่าสนใจของประเพณีที่ได้ตั้งเป็นชื่อเรื่องไว้

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชาวมอญเมืองสามโคกนั้น ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ที่มีสภาพดินฟ้าอากาศเหมาะสมแก่การดำรงชีวิต มีความสะดวกในการยังชีพ การทำมาหากิน รวมทั้งการคมนาคมสัญจรไปมา การจัดตั้งหมู่บ้านของชาวมอญเป็นแบบรวมกลุ่ม ด้วยความต้องการที่จะรวมตัวกันของกลุ่มชนที่มีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และประเพณีเดียวกัน จึงจะเห็นได้ว่ามีบ้านเรือนของชาวมอญเมืองสามโคกตั้งเรียงรายกันอยู่เป็นจำนวนมากตามริมสองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งต้นแต่เหนือสุดที่ตำบลท้ายเกาะใหญ่ ติดกับเขตอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลงไปได้สุดเขตที่ตำบลกระแชง

ลักษณะเด่นของบ้านชาวมอญ ที่แตกต่างไปจากบ้านเรือนของไทยโดยทั่วไป มีอยู่ ๕ ประการ คือ

ใหญ่แปดรู ใช้เป็นถนนทางเดินในหมู่บ้าน จากหมู่บ้านไปสู่วัด ลักษณะการตั้งบ้านเรือนที่หนาแน่นแออัดกันอยู่เป็นหมู่เป็นเหล่า แสดงให้เห็นถึงขอบเขตที่อยู่ ซึ่งทางการเป็นผู้กำหนดเพื่อให้ตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยตั้งแต่แรกอพยพเข้ามา

๒. มีวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน หมู่บ้านมอญจะมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยมีเอกลักษณ์แตกต่างกับวัดไทย เช่น มีเจดีย์มอญ มีเสาทงส์ธงตะขาบ มีทอสวดมนต์ที่งดงาม ฝาเพดาน คันทวย เขิงชาย และซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปเป็นไม้ฉลุลวดทอง ร่องกระจก บริเวณวัดดูสะอาด เป็นระเบียบ และสงบร่มเย็น มีถนนปูด้วยอิฐเป็นทางเดินเท้าจากวัดไปสู่วัด

๓. ชาวบ้านประกอบอาชีพค้าขาย มีสำนวนพูดกันว่า "มอญทำการค้า ไทยทำไร่นา" เพราะคนมอญประกอบอาชีพค้าขาย

← ประเพณีเจ้าเสด็จมาจากสวรรค์อันศักดิ์สิทธิ์
หลังจากเสด็จไปสวดพระพุทธรูป

ทางน้ำ หน้าบ้านเรือนตรงริมฝั่งน้ำ จะมีเรือแพจอดอยู่เต็มท่า มีทั้งเรือต่อขนาดใหญ่ และขนาดเล็กที่เรียกว่า "เรือกระแชงมอญ" ใช้บรรทุกโอง่างขึ้นล่องค้าขายตามลำน้ำเจ้าพระยา นอกจากค้าเครื่องปั้นดินเผาแล้ว มอญยังมีฝีมือทางจักสานกระบุง ตะกร้า กระดัง กระซอน บรรทุกเรือไปขาย หรือ แลกข้าวเปลือก เครื่องจักสานไม้ไผ่ซึ่งเป็นที่ต้องการของคนไทยที่ทำนา นอกจากนี้ มอญยังค้าขายต้นไม้และผลไม้ โดยการล่องเรือไปซื้อสินค้าจากสวนเมืองนนทบุรีมาขาย จำพวกมะพร้าวแห้ง ผลไม้ ต้นไม้ ทั้งกิ่งตอน ไม้ดอกไม้ประดับ ฯลฯ นับว่าเป็นอาชีพหลักของมอญอีกอย่างหนึ่ง ส่วนเรือต่อขนาดใหญ่ คนมอญจะใช้รับจ้างบรรทุกข้าวสารจากโรงสีในต่างจังหวัด แล้วล่องมาสู่กรุงเทพฯ และ ยังรับจ้างบรรทุกสิ่งของต่างๆ ไปส่งยังเรือเดินสมุทรที่อ่าวไทยด้วย

๔. นิยมปลูกต้นไม้ก บ้านเรือนและวัดของมอญ นอกจากจะมีความสะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว ยังนิยมปลูกต้นไม้กตัดแต่งสวยงามไว้เป็นรั้วบ้าน และรั้วริมทางเดิน หากเดินเข้าไปในหมู่บ้านหรือวัด จะดูว่าเป็นของมอญหรือไม่ ให้ดูจากต้นไม้กก็ได้ การปลูกต้นไม้กไว้ข้างรั้วนี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์และธรรมเนียมของมอญไปแล้ว

และถือกันว่าเป็นสิ่งที่ดี โดยที่นอกจากช่วยในเรื่องของอากาศแล้ว ดอกไม้กยังส่งกลิ่นหอมตรลอบอวลไปทั่วหมู่บ้านทำให้สดชื่นทั้งกายใจอีกประการหนึ่ง

๕. การปลูกบ้านขวางแม่น้ำ ชาว มอญปลูกบ้านเรือนที่อยู่อาศัยขวางแม่น้ำเจ้าพระยา อย่างที่เรียกกันว่า "มอญขวาง" บ้านเรือนของมอญแต่เก่าก่อนนั้น แสดงให้เห็นว่าเจ้าของบ้านส่วนใหญ่มีฐานะเป็นหลักเป็นฐาน เพราะปลูกเรือนด้วยไม้ฝากระดาน บ้างปลูกเป็นบ้านทรงไทย บ้างปลูกเป็นเรือนทรงปั้นหยา และปลูกขวางแม่น้ำ หันด้านข้างให้แม่น้ำ ไม่หันหน้าลงสู่แม่น้ำอย่างบ้านคนไทย คติการปลูกเรือนสร้างบ้านอย่างมอญนี้ มีที่มาจากความเคร่งครัดเคารพศรัทธาในพระพุทธศาสนา เนื่องจากเมื่อแรกพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาสู่บ้านเมืองมอญนั้น สมณฑุตได้นำพระไตรปิฎกเดินทางเข้ามาทางทิศใต้ โดยทางเรือ คนมอญจึงมีความศรัทธาเชื่อถือในทิศใต้ว่า ควรให้เป็นทิศหัวนอน เพื่อจะได้เคารพกราบไหว้สวดมนต์ระลึกถึงพระพุทธคุณก่อนเข้านอน ด้วยเหตุนี้ การปลูกเรือนของมอญจึงหันสู่ทิศเหนือ ส่วนห้องนอนอยู่ทางทิศใต้ การปลูกบ้านแบบมอญขวางนี้ยังมีให้เห็นอยู่ เช่น ที่หมู่บ้านมอญศาลาแดง หมู่บ้านมอญเจดีย์ทอง เป็น

ต้น

บ้านชาวมอญสามโคก ตั้งอยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นกลุ่มเป็นหมู่ไม่ปะปนกัน มีชื่อเรียกต่างๆ กันไป บางหมู่บ้านเป็นชื่อบ้านชื่อเมืองเดิมของมอญตามถิ่นที่อยู่ดั้งเดิม ครั้นอพยพเข้ามาในประเทศไทย ก็นำเอาชื่อบ้านนามเมืองนั้นๆ มาตั้ง จึงสามารถบอกถึงถิ่นที่อยู่ได้อย่างถูกต้อง หมู่บ้านมอญสามโคกมีทั้งหมด ๑๖ หมู่บ้านด้วยกัน ได้แก่ บ้านเวียงจาม บ้านเมตาราค์ บ้านวัดพลับ บ้านศาลาแดง บ้านเดิง บ้านกลาง บ้านสวนมะม่วง บ้านอำพุ บ้านเจดีย์ทอง บ้านสามเรือน บ้านโพธิ์ บ้านตากแดด บ้านบางเตย บ้านสามโคก บ้านกระแชง และบ้านท้องคั่ง จากการที่ชาวมอญตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำเป็นหมู่บ้านต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้เอง เป็นที่มาของประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวมอญที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะได้เล่าความเป็นมาให้ทราบ ดังนี้

ประเพณีตักบาตรพระร้อย เป็นประเพณีอันดีงามของการทำบุญเนื่องในวัน

วัดสามแคว ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา
มีประเพณีตักบาตรพระร้อย

ออกพรรษา ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมานานนับร้อยปีของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี ประเพณีนี้เริ่มตั้งแต่เทศกาลวันออกพรรษา แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นต้นไป ประเพณีดังกล่าวพระรายนี มีประวัติความเป็นมาปรากฏอยู่ในคัมภีร์อรรถกถาธรรมบทใจความว่า

ในสมัยมัชฌิมโพธิกาล พระพุทธองค์ประทับอยู่ที่นครสาวัตถีเป็นเวลา ๒๔ พรรษา เหล่าเดียรฉัตรนิครนถ์ นักบวชนอกพระพุทธศาสนาหาทางกลั่นแกล้ง จนแพทย์ตนเองถึงความย่อยยับทุกทีไป สุดท้ายก็คิดกลอุบายขึ้นโดยอาศัยเหตุที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติห้ามพระสาวกไม่ให้แสดงปาฏิหาริย์ โดยเข้าใจว่า พระองค์เองก็คงจะทรงไม่แสดงปาฏิหาริย์เองตามข้อห้ามนั้นด้วย จึงประกาศว่า พระพุทธเจ้าและเหล่าสาวกนั้นลึนทำหมตอิทธิปาฏิหาริย์แล้ว ตรงกันข้าม เหล่าคณาจารย์เดียรฉัตรนั้นมิใช่ปาฏิหาริย์มันคงพร้อมที่จะแสดงได้ทุกเมื่อ หากไม่เชื่อก็เชิญพระพุทธเจ้าแสดงปาฏิหาริย์แข่งกันดู

* คง หมายถึง บริเวณ

วัดโก่เตี้ย ซึ่งมีประเพณีดังกล่าวพระรายนี ก็ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเช่นกัน

พระพุทธองค์ทรงเห็นว่านี่เป็นเรื่องสำคัญ ถ้าทรงนิ่งต่อไป ผลร้ายจะเกิดแก่พระพุทธศาสนาได้ จึงตรัสว่าพระองค์จะทรงแสดง "ยมกปาฏิหาริย์" ที่คง* ไม้มะม่วงในวันเพ็ญเดือนอาสาฬหบูชา คือ เดือน ๘ ก่อนวันเข้าพรรษา ๑ วัน พวกเดียรฉัตรก็เที่ยวออกทำลายต้นมะม่วงให้หมดสิ้นไปจากแขวงพระนครสาวัตถี และสร้างมณฑปสูงใหญ่ขึ้นในวัดของพวกเขา แล้วเที่ยวโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนไปชมการแสดงปาฏิหาริย์ของตน และคอยดูความล้มเหลวของพระพุทธองค์ในวันนั้น

ครั้นถึงวันกำหนดนัดแสดงปาฏิหาริย์ในตอนเช้าเกิดพายุใหญ่ขึ้นในพระนครสาวัตถี พายุพัดมณฑปของพวกเขาเดียรฉัตรพังพินาศลงสิ้น พระพุทธองค์ก็ยังไม่ท้าวว่าจะทรงแสดงปาฏิหาริย์แต่ประการใด พอถึงตอนบ่าย คนเฝ้าสวนหลวงของพระเจ้าปเสนทิโกศล นำผลมะม่วงที่หลงดาอยู่ผลหนึ่งมาถวาย พระพุทธองค์ทรงรับ และตรัสสั่งให้พระอานนท์และพระพุทธอุปัฏฐากทำน้ำปานะด้วยมะม่วงผลนั้นมาถวาย แล้วได้นำเม็ดมะม่วงวางลงบนพื้นดินตรงนั้น เมื่อเสวยน้ำปานะเรียบร้อยแล้ว ทรงล้างพระหัตถ์ให้น้ำตกลงบนเม็ดมะม่วง ในทันใด ก็เกิดปาฏิหาริย์เม็ดมะม่วงงอกเป็นต้นมะม่วงสูง

ใหญ่ แล้วพระองค์ทรงแสดงปาฏิหาริย์ที่ต้นมะม่วงต้นนี้ ทรงบันดาลให้เกิดรุ่งกินน้ำสีงามระยับจับขอบไฟและธารน้ำ เป็นพุทธนิมิตเกิดเป็นภาพทรงประทับที่โคนต้นมะม่วงและบนต้นมะม่วงสลัดกันตลอดเวลา ซึ่งเรียกว่า "ยมกปาฏิหาริย์" เป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก มีเพียงครั้งนี้ครั้งเดียวเท่านั้น มหาชนได้ทราบความจริงว่าพระพุทธเจ้าทรงกระทำปาฏิหาริย์บันดาลได้ ก็พากันสมน้ำหน้าสาปแช่งเหล่าเดียรฉัตร

รุ่งขึ้นจากวันที่ทรงแสดง "ยมกปาฏิหาริย์" ซึ่งเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือนอาสาฬหะ ถึงกำหนดจำพรรษา พระพุทธองค์ทรงประกาศแก่พุทธบริษัทว่า จะเสด็จขึ้นไปทรงจำพรรษาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ทรงรำลาพุทธบริษัทแล้วจึงเสด็จขึ้นไปดาวดึงส์ ทรงจำพรรษาครบถ้วนไตรมาสและตรัสพระอภิธรรมเทศนาโปรดพุทธมารดาในเทวโลกนั้นตลอด ๓ เดือน พอออกพรรษาแล้ว จึงเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ โดยเสด็จลงทางบันไดสวรรค์ที่ประตูเมืองสังกัสสนครอันตั้งอยู่เหนือกรุงสาวัตถี วันที่พระพุทธองค์เสด็จลงมาจากเทวโลกนั้น เรียกกันว่า "วันเทโวโรหนะ" ตรงกับวันมหาปวารณาเพ็ญเดือน ๑๑ วันดังกล่าวจึงถือกันว่าเป็นวันบุญ วันกุศล วันสงบรมเย็นของโลกทั้งสาม

จึงเรียกว่า "วันพระเจ้าเปิดโลก" เมื่อพุทธศาสนิกชนทราบข่าว พระพุทธองค์เสด็จถึงเข้าตรู่วันรุ่งขึ้น คือ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ต่างปลาบปลื้มยินดี พากันไปรอรับเสด็จพร้อมกับเตรียมภัตตาหารหวานคาวไปถวายกันอย่างล้นหลาม จึงเกิดเป็น "ประเพณีตักบาตรพระร้อย" ขึ้น ซึ่งในช่วงเดือนนี้เป็นช่วงน้ำหลากล้นฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาน้ำเปี่ยมล้น บรรยากาศจึงดูชุ่มชื้นเบิกบาน การสัญจรไปมาในช่วงนี้จึงนิยมใช้เรือเสียดเป็นส่วนใหญ่

การจัดการตักบาตรพระร้อย เป็นหน้าที่ของวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาและริมคลอง แต่ก็ไม่ได้กำหนดไปเสียทุกวัดส่วนใหญ่จะจัดให้มีการตักบาตรเฉพาะในวัดใหญ่ๆ ตามที่ยึดถือกันมาแต่ดั้งเดิมเพราะว่าต้องนิมนต์พระภิกษุมามากเป็นจำนวนมาก ดังที่เรียกว่า "พระร้อย" นั่นเอง ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของบรรดาพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ประเพณีที่จัดขึ้นนี้จึงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี การตักบาตรพระร้อย จึงเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวปทุมธานี

วัดที่จัดงานตักบาตรพระร้อย จะต้องมีการกำหนดวันไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว มัคคทายกวัดที่เป็นเจ้าภาพจะไปนิมนต์พระภิกษุตามวัดต่างๆ ตามจำนวนที่ต้องการพร้อมกับแจ้งกำหนดการ วัดที่จัดงานประเพณีตักบาตรพระร้อยในเขตอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก มีดังนี้

วันแรม ๑ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดมะขาม วัดเจติยทอง และวัดสะแก

วันแรม ๒ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดหงษ์ปทุมาวาส

วันแรม ๓ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดบางหลวง วัดสำแล

วันแรม ๔ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดบัวหลวง

วันแรม ๕ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดโบสถ์ และวัดไผ่ล้อม

วันแรม ๖ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดไก่อี้อยู่

วันแรม ๗ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดบางนา และวัดสุราษฎร์รังสรรค์

วันแรม ๘ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดดาวเรือง วัดบางเตยกลาง และวัดชินวราราม

วันแรม ๙ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดบางโพธิ์เหนือ

วันแรม ๑๐ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดบ้านพร้าวใน

วันแรม ๑๑ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดชัยสิทธิาวาส

วันแรม ๑๒ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดโพธิ์เลื่อน

วันแรม ๑๓ ค่ำ ทำบุญตักบาตรพระร้อยวัดชัยสิทธิาวาส

เผ็ด ผัดผัก หรือแกงจืด แกงเผ็ด ตามแต่สะดวก ส่วนอาหารหวานนั้น นิยมทั้งผลไม้และขนม เช่น ส้ม องุ่น กล้วยหอม กล้วยไข่ ขนมถ้วยฟู ข้าวต้มมัด ข้าวต้มลูกโยน ข้าวเม่าทอด ขนมห่อมีขนมกล้วย ขนมสอดไส้ ขนมตาล ฯลฯ แต่ละบ้าน จะจัดเตรียมอาหารใส่หม้อ แยกเป็นหลายๆ ในปริมาณมาก เนื่องจากมีพระภิกษุมารับบิณฑบาตเป็นจำนวนมากเช่นกัน และเพื่อความสะดวกในการตักบาตรทางเรือ ครั้นเตรียมอาหารเสร็จแล้วก็ยกลงเรือ พ่อพายท้าย แม่พายหัว ตอนกลางลำเรือไว้ให้ลูกๆ นั่งและตั้งอาหารพายเรือไปพ่วงต่อๆ กัน เรียกตามภาษาชาว

ถึงวันงานในตอนเช้ามีด ทางวัดจะใช้เชือกซิงเป็นเส้นตรงริมฝั่งแม่น้ำหน้าบ้านเรือน ไว้ให้ผู้มาทำบุญได้จับได้เกาะเป็นแถวเป็นพวง โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่วัด แต่บางวัดก็ไม่ต้องใช้เชือกซิง เพราะเป็นที่รู้กันว่าตำแหน่งที่จะจอดเรือตักบาตรนั้นอยู่ที่ใด เพราะมีงานติดต่อกันมาจนเป็นประเพณีสามารถกำหนดเอาได้

ผู้มาทำบุญตักบาตรพระร้อยจะต้องจัดเตรียมอาหารทั้งคาวและหวาน อาหารคาวนั้น มีทั้งอาหารแห้ง เช่น หมี่กรอบ ผัด

บ้านเรือนอยู่ใกล้กับแม่น้ำไม่ไกลจากบ้าน

บ้านว่า "จับเข้าพวง" บางบ้านใช้เรือติดเครื่องยนต์ซึ่งสะดวกและรวดเร็ว โยงลากจูงกันตั้งแต่ต้นพวงถึงปลายพวง ภาพของเรือนาขชนิดลอยลำอยู่ในแม่น้ำนับร้อยลำเป็นแพเต็มลำน้ำ มีสีล้นหลายหลากดูงดงามตา รอบๆ พวงมีเรือพ่อค้าแม่ค้าขายขนม ข้าวเม่าทอด กล้วยทอด ตั้งเตาตั้งกระทะลอยเรือขายกันตั้งแต่เช้ามืด

ส่วนทางวัดต่างๆ ที่พระภิกษุรับนิมนต์มาร่วมงานประเพณีตักบาตรพระร้อย ก็จะได้รับพากันมาแต่เช้าตรู่ เมื่อเดินทางมาถึงวัดที่เป็นเจ้าภาพ คณะกรรมการวัดจะแจกหมายเลขตามลำดับก่อนหลัง เพื่อจัดการถวาย

ปางลีลา ปางใดปางหนึ่ง ตั้งอยู่กลางลำพร้อมโต๊ะหมู่บูชาดอกไม้รูปเทียนเป็นประธาน โดยทั่วไปนิยมใช้เรือกระแซง ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าเรืออื่นๆ ที่มาตักบาตร จัดตกแต่งอย่างสวยงามกว่าเรือลำอื่นๆ ถัดมาเป็นเรือพระสงฆ์ เรียงตามลำดับหมายเลขที่ได้รับ การตักบาตรพระร้อยนี้แตกต่างจากงานบุญอื่นๆ ตรงที่ตักบาตรกันในเรือซึ่งลอยลำอยู่ทั้งพระภิกษุและพุทธศาสนิกชนผู้มาทำบุญ โดยการจอดเรือโยงต่อกันเข้าเป็นแถวริมตลิ่ง จัดเตรียมอาหารคอยไสบาตร ส่วนพระภิกษุสงฆ์ที่มารับบิณฑบาตเองก็ลงนั่งเป็นประธานอยู่ในเรือ มีศิษย์วัดไม่น้อยกว่าสองคนนั่งหัว

กินค้าขายขึ้นล่องกรุงเทพฯ และหัวเมืองเหนือไปตามแม่น้ำเจ้าพระยา ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนั่นแหละ จะได้หยุดพักกลับบ้านมาหาลูกหลานคนเฒ่าคนแก่ที่เฝ้าบ้านเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานได้ก็ในช่วงตรุษสงกรานต์ หรือไม่ก็เข้าพรรษา ออกพรรษา แต่ทุกวันนี้ คนบ้านเราใช้เรือกันน้อยลงไป หันไปใช้รถบรรทุกค้าขายสินค้าแทน จะมีอยู่ก็แต่พวกที่มีอาชีพเรือโยง เลยทำให้การตักบาตรพระร้อยเดี๋ยวนี้ ทั้งเรือ ทั้งคนมีน้อยลงไปกว่าแต่ก่อน..."

ส่วนตัวแทนจากหมู่บ้านตากแดด คุณเบิ้ม บัตรพรธนะ บอกว่า

"...ประเพณีตักบาตรพระร้อยนี้ เราจะต้องใช้เรือเป็นสำคัญ ทุกวันนี้ พวกเรายังคงใช้เรือกันอยู่ แต่ติดปัญหาในช่วงเดือน ๑๑ เดือน ๑๒ นั้น ประตูน้ำทุกคลองจะต้องปิด เพื่อกันไม่ให้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาไหลเข้าท่วมเรือกสวนไร่นา ทำให้ชาวบ้านนำเรือออกไปร่วมทำบุญไม่สะดวก เพราะเหตุนี้ บางวัดก็เลยเปลี่ยนประเพณีตักบาตรพระร้อยทางน้ำแบบดั้งเดิม ไปเป็นตักบาตรพระร้อยทางบกแทน อย่างเช่นที่วัดบางเตยกลาง และวัดบัวหลวงในอำเภอสามโคก..."

แม้หลายสิ่งหลายอย่างต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และเพื่อปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม แต่ประเพณีตักบาตรพระร้อยของจังหวัดปทุมธานี ยังคงถือเป็นประเพณีงานบุญที่ยิ่งใหญ่ที่จัดขึ้นในเทศกาลออกพรรษา เป็นงานชุมนุมของผู้คนจำนวนมากนับร้อยทั้งพระภิกษุและฆราวาส ด้วยความรู้สึกที่มีร่วมกัน คือ ความเลื่อมใสศรัทธาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และเป็นแสงสว่างแห่งปัญญาของมวลมนุษยชาติ จึงสมควรที่จะได้ส่งเสริมและธำรงรักษาประเพณีการตักบาตรพระร้อยนี้ไว้ให้ยืนนานตลอดไป

► **เจดีย์มอญ และเสาทงษ์ของตะเขบ**
เอกลักษณ์ของวัดมอญ

▲ **จอดเรือต่อกันเป็นแถวนับร้อยลำ ตั้งอาหาร**
คาวหวานไว้ใส่บาตร

ภัตตาหารเรียงตามลำดับก่อนหลัง ส่วนใหญ่จะจัดทำเป็นข้าวต้มเครื่องหมูหรือไก่ตามแต่จะสะดวก การตักบาตรเริ่มในเวลาประมาณแปดนาฬิกา โดยเริ่มจากเรือพระพุทธรูปของวัดเจ้าภวภักดิ์ เรือพระพุทธรูป มีพระพุทธรูปปางอุ้มบาตร ปางห้ามญาติ ปางห้ามสมุทร

เรือและท้ายเรือ คอยสาวเรือไปตามแนวเชือกที่ขึงไว้ รับอาหารบิณฑบาตจากผู้มาร่วมงานบุญตั้งแต่ลำต้นไปจนถึงลำสุดท้าย แล้วจึงนำเรือกลับวัด

ประเพณีตักบาตรพระร้อยนี้ ผู้ใหญ่บ้านกรุนา ทนการ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านเจดีย์ทองให้ความเห็นไว้ว่า

"...ประเพณีนี้เป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญและจังหวัดปทุมธานี ที่ควรส่งเสริมให้คงอยู่ตลอดไป เพราะว่าเป็นประเพณีที่มีมาแต่ครั้งโบราณ คนมอญนั้นใช้เรือทำมาหา

